

Передплата

на «РУСЛАНА» вносьть:

в Австри:

на цілий рік . . . 12 р. ав.
на пів року . . . 6 р. ав.
на чверть року . . . 3 р. ав.
на місяць . . . 1 р. ав.

За границю:

на цілий рік . . . 20 рублів
 або 40 франків
на пів року . . . 10 рублів
 або 20 франків
Поодинокє число по 8 кр. ав.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о год. 6-й пополудни.

Редакция, адміністрация і експедиция «Руслана» під ч. 5 ул. Ліндого. — Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламаций неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.



ЦІСАРЕВА ЕЛИСАВЕТА.

Відень, 10. вересня. Цісарева Елисавета погилла під ударом кинджала анархіста в Женеві.

Ні, се не може бути! Не хоче ся вірити очам... Мало-ж би се бути правдою? Яке-ж склала ся нараз така страшна подія? Наша цісарева померла? Наша красна, добросердна, нещаслива наша, старенька цісарева Елисавета уже не між живими! Та ще і згинула насильною смертю... Боже великий, се страшно подумати! Коли се видумка, так зродилась хиба не в людскім умі! А яка-ж людска істота могла би найти ся, щоби виконала таке диявольське діло?!

А прецінь найшов ся такий виродок людского роду, що в своїй нечуваній злобі підніс смертоносну руку на безоборонну, безневинну і хору женщину — і все те сумна правда, що доносять ті сумні стрічки. Несподівана, страшна вість налетіла на цілий світ мов темний оркан, зворушуючи до глибини всі серця, всі уми, що тільки вміють чути по людски і мислити. Весь світ зворушив ся у глибокім співчутю тому нещастю, а наша держава і край наш покрили ся тяжкою жалобою.

Кождий людский почин, коли не дасть ся виправдати, то бодай дасть ся витолкувати, дасть зрозуміти ся психологічно, має завсїгди якісь свої причини. Але в тім страшнім випадку надармо силить ся розум людский, вишукати хотьби якусь тїнь людского способу діланя. Се не розбийник, що для зиску, для марного гроша важить на жите ближнього — бо сповнив своє кроваве діло не в намірі розбою. Се не очайдушник, що в політичній пристрасти кидаєсь на короновані голови, щоби прорівнати дорогу своїм переворотовим ідеям — бо-ж покійна цісарева через ціле жите стояла далеко від всяких справ державних. Се не фанатик, що у своїм засліпленю чувєть покликаний сповнити месть на богатих та щасливих — бо-ж є тисячі таких, що справді уживають своїх богатств і можна назвати їх щасливими... Се не божевільник, що страшним почином хоче з'єднати собі сумну славу бодай в крузі своїх одношпленників — бо не мож і погадати, щоби найшла ся така людска істота, щоби з обри-

дженєм не відвернула ся від мерзкого скритоубийника слабосильної женщины. Се не звїр дикий, що з жажди крови кидає ся на свою жертву, бо звїр бодай заспокоює нею свій органічний голод. Се якийсь страшний урод, мерзкий плід збоченя природи, що своїм гидким ділом поставив невідгадний, кровавий знак питання на кінци нашого столїтя.

З вогкими від сліз очима і з важкою вздохами грудю стоїмо нині над могилою нашої дорогої цісареві. Цілий руский нарід, що для габсбургської династії носить невичерпані чувства вдячности і любови у своїм нещасливім серцю, голосить нині над тим новим ударом неумолимої судьби для високого Дому. Несповна десять літ тому оплакували ми передчасну смерть Єї достойного сина, цісаревича Рудольфа, тепер знов прийшлось нам проливати слези над насильною, безневинною смертю матери-мучениці.

Ціле жите цісареві Елисавети було прикрите смутком і терпіннями. До смутків з молодших літ прилучила ся пізнійше невіджалувана, велика страта найдорозшого сина. Ся страта відбила ся на здоровлю покійної цісареві. Тяжка задума псчала огортати єї любяче серце, а штука лікарска мусїла силитись, щоби роздувати іскорки житя у Єї страдаючій душі. І ледви Єї організм трохи очунав, ледви почав підносити ся стан Єї сил і цісарева виїхала у по дорож для поратованя здоровля — кинджал анархіста пробиває Єї протерпївшу грудь!

Тяжке призначенє, страшна судьба! Наче та сумна трепеть, що дрожала ціле жите усіми листками за кождим подувом вітру, полягла наша дорога цісарева на наших очах під ударом грому! Як-жеж остойть ся у тій бурі сей кріпкий дуб, на котрого ми тільки літ дивимо ся з любовю і з подивом, як він невзрушимо стоїть і зеленїє через покоління серед всяких незгодин судьби — як перенесе сю страту наш дорогий цісар? До него звертає ся наша стрівожена думка, за ним ми просимо Бога, щоби додав єму сили знести той новий хрест, який наложило Провидїне на єго похилені плечі. Нічим не пощадила єго судьба, так добрим як і злим. Він справді заслужив на імя Великого, бо як чоловік перейшов все, що може тільки велит пе-

ренести. Попри безграничну любов своїх народів, мусїв перетерпїти тяжкі рани від людскої жовчи і злости. На своїм високім становиску могучого володаря мусїв зазнати страшної судьби безоборонного скитальця! Він, що тисячам утвердив щастє своєю гоїною рукою і прояснив долю, мусить сам заливати ся гіркими сльозами жалю і розпуки! Під золоту корону, що спочиває гордо на єго голові, вложила люта судьба терневий вінець, що своїми колючками відає ся у шляхотне, терпеливе чоло. А тепер ще проклятий злочинець вбив новий, острый гвїзд у єго цісарску корону та замарав єї блєск мученичою кровю доволїтної, дорогої товаришки житя.

І все те склало ся в ювілейнім році панованя нашого цісаря! Як раз тоді, коли всі єго народи і цілий світ хоче віддати почєсть єго світлим прикметам душі і серця; коли вдяка мільонів хоче дати вираз своїм чувствам; коли приготувляли ся величаві торжерства на чєсть і звелічанє достойної цісарської пари, що через довгі а довгі літа була предметом любови і подиву усіх народів своєї могучої держави і запорукою їх щастя! Та замість радости і потїхи приїс той рік нашому дорогому цісареві смуток і горе! Нехайже Бог хоронить єго вікове, горем досвідченє серце від розпуки і знесиля, а щирє співчутє цілого світа і глибокий жалє усіх єго вірних підданих додасть єму сили знести той страшний удар.

Цісарева Елисавета, Амалія, Євгенія, роджена 24. грудня 1837 року в Монахії, була дочкою герцога Максиміліяна Баварского (родж. 1807 року, умер 1888 року) і єго жінки Людвиги, архикнягині баварської (родж. 1808 року, умер 1892 року). Єї вінчанє з Францом Йосифом, цісарем австрійским відбуло ся дня 24. цвїтня 1854 року. По вінчаню обїздила молода Цісарева разом зі своїм достойним мужем краї єго держави і всюду витали Єї з великим одушевленєм. Всюду підбивала собі молода цісарева серця підданих своєю незвичайною красою і милим, ласкавим поведенєм. У тім подружю цісарева привела на світ четверо дїтей: архикнягиню Софію (родж. 5. марта 1855 р., умерла 29. мая 1857 р.), архикнягиню Гїзелю (родж. в Ляксенбургї дня 12. липня 1864 р., віддану

дня 20. цвітня 1873 р. за Леопольда, архикнязя баварського), архикнязь Рудольф (родж. 31. серпня 1858 р. умер 30. січня 1889 р., оженений із Стефанією, архикнягинєю бельгійською), архикнягиня Марія Валерія (родж. 22. цвітня 1868 р., віддана в шлюбу дня 31. липня 1890 р. за Франца Сальватора, архикнязя австрійського). В щасливім пожитті цісарської родини не обходило ся без сумних випадків. Перша дочка померла в дитинячій віці двох років. В році 1867 зійшов зі світа геройської смертю шурин цісареві, цісар Максиміліян Мексиканський. В році 1889 постигла страшна судба Єї улюбленого сина, архикнязя Рудольфа, самотнього мужеского потомка, наслідника престолу і надію достойних Родичів та всіх австрійських народів. Ще і минушого року трогоюча пригода зранила тяжко серце нещасливої цісареві: наймолодша сестра архикнягиня Софія стала жертвою полумій при пожарі базару добродійности в Парижі.

В політичні діла не вдавала ся покійна цісарева, а головню занимала ся вихованнем дітий. Один раз тільки цілим своїм впливом на віденським дворі заступила ся за справою Угорщини, підпомагаючи єї стремленню для відзискання прав корони св. Стефана. Тож і Мадяри з цілим одушевленнем народної вдячности полюбили свою королеву, а Она відплачувала ся їм рівним привязанем і часто перебувала з любовістю в замку Геделе недалеко Пешту.

Особлившого старання докладала на вихованє своїх дітий. Архикнязь Рудольф пішов був вже зараня під опіку військових учителів. Але за те доньки зіставали під проводом матери. Особливо архикнягиня Гізеля була улюбленицею цісареві, в ній старала ся Она піддержати і розвинути природний талант архикнягині до поезії і штуки. В тіснім кружку родини і найблизшого окруження замикала ся цісарева чим раз більше і уникала всяких публичних виступів і репрезентаций при торжествах. Послідній раз взяла прилюдну участь в торжестві срібного весілля в цвітні 1879 року. Навіть на весілю архикнязя Рудольфа явила ся лише при дворі торжестві. Уникала людського гамору а вишукувала себе тихі і самотні пристановища. Тільки шпиталі і добродійні заведення відвіджувала пильно і благодатною рукою та милосерними словами усмиряла болі і утирала слези нещасливих хорих та калік.

Від трагічної смерті незабутного архикнязя Рудольфа стан здоровля цісареві не був світлий. Тяжке горе знівечило на завсідги єї супокій, а розради в жалю шукала цісарева в поезії, в штуці і в подорожах. Ті подорожі мали також за цілю, щоби підратувати слабе здоровле. Тому цісарева перебувала часто на полудні, в Мадейрі, а особливо на Корфу, де казала вибудувати величаву віллію в стариннім, грецьким стилію.

В посліднім часі завважали лікарі, що функції серця у цісареві не відбувають ся нормально. Щоби зарадити сему, поручили купели в Навгайм коло Франкфурту над Меном. Купели в Навгайм мають найбогатші жерела в углеродну кислоту на цілім світі. Цісарева замешкала там скромненьку «віллію Крахт», подальше від міста. Купели помагали дуже значно. Цісарева приходила до сил і прийняла там в Навгайм візиту німецької цісарської пари. Тож і продовжила була свій побут в Навгайм довше, як первісно було уложено. Відтак удала ся в подорож на полудне через Швайцарию. І тут стала ся страшна катастрофа. Здавало ся, що цісарева буде тепер в здоровло тіншити ся ще довго щасливим життєм, аж тут нараз смерть підтяла єго неумолною косою.

Цісарева Єлисавета подорожувала інкогніто. В Женеві заїхала д. 10 с. м. до готелю Боріваж. Звідтам о год. 12. мін. 40 вибрала ся в присутности кількох дам піхотою до пристани, де чекав на неї корабель.

На зустріч цісареві надійшло двоє людей, з котрих один, старший мав довгу, сиву бороду. Молодший з них кинув ся на цісареву і ударив єї стилетом в груди так сильно, що цісарева повалила ся на землю. Зараз таки цісарева підняла ся і при помочи дами двору зайшла власною силою на поклада корабля. Тут зімліла цісарева, але єї окруженє не догадувало ся ще страшної катастрофи і спонукало капітана корабля, котрий не хотів рушити з місця, щоби дав знак до відїзду. Корабель рушив, але цісареву не можна було привести до притомности. На сукни цісареві завважали аж тепер сліди крови. Тому завернено назад за кілька хвилю до того самого місця в пристани. Тут зладжено ноші і перенесено непритомну цісареву до готелю. Цісарева не відзискала вже притомности. Зараз прибули лікарі і священник, але штука лікарська не вспіла вже було задержати улїтаючої душі. За пів години цісарева розстала ся з життєм. Крови показала ся на верх дуже мало, бо наступив внутрішній кровотік в околиці серця.

Убийник почав був утікати, сповнивши мерзкий злочин, але два візники, що стояли недалеко на своїх становисках і виділи атенат душегубця, кинули ся за ним, дігнали і віддали в руки жандарма.

В дорозі до в'язниці сей нелюдчванив ся своїм мерзким ділом: «Я влучив єї справно, она мусить умерти!» Найдено при ній військовий пашпорт і з него виявило ся, що убийник називає ся Luigi Luccheni, роджений в Парижі, а приналежний до міста Парми; є він Італійцем і признаєсь до анархістів. Своє огидне душегубство виконав тригранним, виостреним пильником.

Перша звістка про трагічну подію надійшла до цісаря від придворної дами, графині Штарай: «Єї цісарська Милість тяжко ранена». Друга депеша від графині за пів години звучала: «Єї цісарська Милість померла». Ті телеграми, після одної версії, заніс цісареві гр. Паар і повідомив єго про страшний випадок. Після другої версії найкорше мав отримати депешу гр. Тун підчас міністерської конференції. Сейчас удав ся гр. Тун до гр. Голуховського, а той як стій поїхав до Шенбруну. Коли цісар запитав ся гр. Голуховського, для чого приїздить у таку незвичайну пору, граф не міг найти слів, як передати ту страшну гірбову вість. «Мало-ж би стати ся яке нещастє?» — запитав цісар. «Так» — і рещту доповіла подана депеша. Цісар прочитавши, закрив лице руками і з голосним плачем упав на фотель. Через чверть години ридав придавленим плачем, не промовивши слова. Коли відтак наспіли міністри гр. Тун і Вельзергайм та генерал-адютант гр. Паар, цісар відзискав трохи сили і сказав з гірким жалем: «Нічого мені не пощадила судьба на тім світі!»

Незадовго наспів брат цісаря архикнязь Людвик Виктор, котрий не прочуваючи нічого вертав з ювілейної вистави. Цісар вийшов против него аж до передпокою і кинувши єму на шию, вибухнув на ново сердечним плачем. Зараз же забажав цісар їхати на місце нещастя і удав ся на дворець зелїзничї в Пензінгу. Але там опустили єго сили; цісар почув себе таким ослабленим, що слухаючи ради свого окруженя, казав назад відвезти себе до Шенбруну.

У Відні розійшла ся вість про насильну смерть цісареві доперва по 7. годині вечером. — З тої причини дворські круги були так заскочені тим ненадійним випадком, що з початку старали ся не розповсюднювати тих вістий. Зараз таки, коли тільки рознеслась страшна чутка, перервано

представленя у всіх театрах, всі музики перестали грати, люди поражені страшною вістю з недовірчивостию спішили до бургі і товпили ся юрбами перед редакціями дневників, щоби запевнити ся о правді та розвідати про близші подробиці атенату.

Страшна вість о замордованю цісареві Єлисаветі розійшла ся летом блискавки по цілій монархії в суботу вечером. Дневники по більших містах повидавали сейчас особні додатки з донесенєм о сій страшній пригоді. Переражені товпи народа розривали десятки тисяч друкованих карток в протягу кількох мінут, а натовп був декуди так великий, що приміром в Празї під редакцією Národných Listůв мусіла поліція ужити оружя для привернення порядку. Простий нарід не хотів згазу вірити в правдивість сеї страшної вісти: ніхто не міг поняти, як міг найти ся чоловік, котрий би підняв руку на так добротливу і улюблену особу. В театрах всіх австрійських міст, а навіть в Берліні, Парижі, в Римі і ин. застановлено того веч ра розпочаті представленя. Так само відкликано і перервано всякі инші забави, концерти і гри, а на публичних будинках виставлено сейчас на знак жалоби чорні хоругви. Вражине, яке викликала у Відні вість о женеській катастрофі, характеризує найліпше факт, о котрім доносить N. fr. Presse, що один з дворської служби дістав помішаня змислів і з окликом: «Де є убийник нашої цісареві?» упав на бургівім подвірю. В Городку знов, під Львовом, арештовано в суботу вечером одного горожанина за ширенє вісти о смерті цісареві і держано єго цілу ніч аж до рана, поки не переконано ся урядово о правдивости сеї вісти. Неділя проминула в цілій Австрії серед найбільшого зворушеня умів. По містах товпи народа збирали ся громадами на рогах улиць, відчитуючи афіши з донесенєм о страшній пригоді, а редакції дневників були в формальній облозі. У Відні запанувало серед простого населеня велике роз'ярєне на Італійців і з тої причини прийшло навіть до прикрих випадків. В одній реставрації находило ся случайно кількох італійських робітників, а товпи, довідавшись о тім, вдерли ся до середини, зачали їх ганьбити і зажадали рішучо, щоби винесли ся сейчас з Відня. Господар випустив Італійців задними дверми, але на улиці їх спостерегли і давай за ними гонити. Доперва поліція охоронила їх від грозячої небезпечности. Театри надворні у Відні зачинено аж до дальшого зарядження. Рівнож корпусні маневри в Цісе, як всякі инші, що мали відбути ся, відкликано в наслідок найвисшого розказу.

Зі всіх країв і держав надходять вісти, що стверджують велике співчутє всего цивілізованого світа для цісарського дому і тяжко досвідченого монарха, а вкінці найвисше обурєне з причини замаху, що становить кроваве пятно в історії кінчачого ся 19. столїтя. Від швайцарського правительства (Ради звязкової) прийшла до швайцарського посла у Відні офіціальна нота з порученєм, заявити цісареві безграничний жалє, який наповняє населєне Швайцарії по причині страшного злочину, доконаного на достойній монархині власне тоді, коли своїм побутом зробила честь їх краєви. Тяжка жалоба покрила всіх жителів Швайцарії на єю страшну вість, а найщирша симпатія для цілого цісарського Дому скріпилась на вічні часи. — Австрійська рада кабінетова ухвалила кондолєнцію, котру сейчас зложено монархові. — Король італійський Гумберт, президент французької републики Фор, президент Сполучених Держав північної Америки Мак Кінлі, сербський президент міністрів і представителі многих инших держав переслали цісареві кондолєнційні депеші з зазначенєм обурєня по причині доконаного злочину. Папа, зворушений до глибини душі трагічною вістю, вислав до цісаря кондолєнційну телеграму і поручив нунциєви у Відні виразити співчутє австрійському правительству. — В Будапешті обі палати парламенту відбули вчера в неділю надзвичайні засіданя, посвячені пам'яті бл. п. цісареві Єлисаветі, а відтак устроєно велику маніфестацію жалобну. Около 600 університетських студентів з прапорами і відзнаками утворили шпалір. Тисячі народа в жаолбнім строю виступили з відкритими головами. Так само всі послі і міністри. Президент Szilagyі виголосив коротку промову,

в котрій ствердив, що ціла Угорщина окрила ся жалобою з причини трагічної смерті улюбленої королеви, котра живила особливу симпатию для угорського народу. На его внесенє палата послів ухвалила виразити королеви кондоленцію і на знак жалоби застановити засідання аж до трьох днів по похороні. Депутовані будуть носити жалобу через 30 днів. Заслуги цїсареві около розвою Угорщини будуть записані в особнім законі так як заслуги Палатія і Франца Деака. Крім сего в імени Угорщини стане пам'ятник для цїсареві.

Виділи краєві майже всіх країв коронних, а також ради громадскі всіх столиць скликали на п'ятнадцятий день (понеділок) надзвичайні засідання, щоби ухвалити жалобні маніфестації.

До Шенбруну, де перебуває цїсар в своїй палаті, напливають через два послідні дні безчисленні кондоленційні депеші, так приватні як і офіціальні, зі всіх сторін світа: з Іспанії, Франції, Англії, Італії, Німеччини і т. д. Кондоленції від чужосторонніх правительств відбирає в Шенбруні переважно міністер Голуховський, а заступає его шеф секції Вельзергаймб.

Ціла праса австрійська і загранична без вїмки виражає глибокий жаль з причини страшного випадку в Женеві і підносить незвичайні прикмети душі і ума цїсареві, улюбленій всіми народами монархії. — Fremdenblatt пригадає слова цїсаря, висказані до Палати послів, котрі склали йому кондоленцію з причини трагічної смерті архикнязя Рудольфа: «Не можу досить горячо небесам подякувати за то, що дали мені таку товаришку життя». І та достойна монархія мусіла в ювілейнім році упасти під штилетом скаженого звіря! — Bohemia пише: Чи міг страшніший удар, над жостоку смерть жени, діткнути цїсаря в тім ювілейнім році? Чапа терпіння монарха виповнилася по береги. Рік ювілейний став ся роком жалоби. Австрійські народи мусять старати ся любовию звернути цїсареві принайменше в часті то, що утратив... — N. Fr. Presse зазначає, що народи Австрії стоять попросту остовпілі, по причині понижуючого і упорядкуючого людске чувство женевського злочину. Люккені перевишив всіх анархістичних вивинків замаху, які колинебудь були. Его скаженість звернула ся не против мушцини, як доси бувало, але против жінчини, котра подібно як єї свята покровителька, ділами добродійства і милосердя значила свої сліди. Але болюстний жаль народів і їх симпатія для великодушного монарха, що так часто і так тяжко мусить зносити удари судьби, доказують опять, що династія Габсбургів засягнула коренями глибоко в серця народів. — N. W. Tagblatt підносить, що супроти жалю цїсаря мусить втихнути брязкіт політичних борб. Жалібний хор мільйонів розноситься по цілій Австрії. — Vaterland зазначає також, що монарх повинен шукати бальсаму на свою тяжку рану в пересвідченню, що новий гіркий досвід затїснить тим сильнішим узлом помежи династією а народом. — Arbeiter Ztg дуже остро осуджує замах, доканий на благородній жінчині, котра ніколи нікому пічо не зробила злого і ніколи не мішала ся до політики. Було се діло божевільного і обавляти ся треба, щоби не використано сего діла в иньшій напрямі. — Organ Шенерера «Ostdeutsche Rundschau» ганить злочин найостріїшими словами. Наколи що цїсареві може справити пільгу, то пересвідченє, що всі Німці безріжничі сторонники і країв співчують з ним в тім величчій нещастю. Німці не забувають, що так цїсар, як і жертва убійства, цїсарева Елісавета походять з корінно німецької родини і для того всі Німці співчують з его нещастем. Ціла праса угорська з обуренєм обговорює женевський замах. — Nemzet виражає здивованє, що найневиннішу особу в так страшній спосіб згляджено зі світа. «Если вже такі личности — пише — не дізнають особливой охорони небес, то деж в такім случаю шукати потіхи? Пролити

та кров буде новим узлом межи королем а народом.

Всі дневники в Німеччині виражають найсердечніше співчутє для австрійського цїсаря а з найбільшим обуренєм пишуть о страшнім злочині. Norddeutsche Alg. Ztg. пише: Оклик обурення іде в тій хвили через цілий цивілізований світ. Най буде проклятий лиходій, що докнав так жорстокого злочину. Дальше вказує ся газета на ювілейні торжества віденські, що мають відбутися в грудні, а заколочені таким мерзавцем. Ціла Німеччина стоїть нині з найциршим співчутєм по стороні цїсаря Франца Йосифа. — Post каже, що діло Люккені-ого є божевільством. Цілий німецький наїд і цілий цивілізований світ не має досить слів обурення. Треба подумати о відповідних средствах, щоби таких анархістів, для котрих одинокою засадою є лише знищенє, остаточно вигубити для добра цілої людскости. — Більша часть берлінських дневників нападає на женевську поліцію, що не зарядила ніяких средств осторожности. Праса домагає ся видання в міжнародній дорозі заряджень, щоби на будуче подібні випадки були неможливі.

Подібно вся італійська здорово-мисляча праса виражає обуренє з причини огидного замаху і вакликує правительство, аби предиринято як найостріїше средства против анархістів.

Петербурска і взагалі російська праса посьвячує замордованій цїсареві дуже симпатичні спомини і п'ятнує доканий замах як тим огидніший, що цїсарева Елісавета держала ся здалека від політичного житя а завдяки своїй невипсказаній доброті серця не мала ніякого ворога. Вкінці виражають дневники щире співчутє для так тяжко досвідченого Провидінєм монарха.

Грецька праса посьвячує замордованій цїсареві дуже симпатичні артикули, підносячи загальну любов, якою тішила ся монархія серед грецького народу, завдяки своїм частим відвідинам Греції.

З'їзд руских послів.

Рускі послы державної ради і сойму краєвого зберуть ся на нараду 21-го вересня в Станиславові. Предметом нарад буде політична ситуація і питає, яке становище мають заняті рускі послы в виду критичного положеня держави, як не менше в виду насивности, з якою віднеслось центральне правительство до резолюцій галицького сойму і постулятів руского клубу.

Сам зазив до з'їзду руских послів викликав в краєвій і посторонній прасі найрізномудріший толки. «Дьло» зробило добрий початок, назвавши задалегідь намірений з'їзд — демонстрацією. З «Дьлом» в однім таборі найшов ся дуже скоро краківський «Czas», відтак «Przegląd» і «Słowo Polskie». Не обійде ся певно без того, щоби і другі дневники не заговорили на сю тему. З посторонніх дневників заінтересував ся наміреним з'їздом руских послів орган чеської шляхти, праска Politik.

Ми не думаємо полемізувати з голосами згаданих дневників, а відсилаємо їх до статі, в котрій ми відповіли «Дьлові». Лише для ознакомленя наших читателів з тими голосами наведемо дещо. І так. Краківський «Czas», в звітній кореспонденції зі Львова, негодуює на поклик до руских послів для того, бо єму видає ся, будь-то теперішня хвиля «невідповідна» для нарад руских послів. Державна рада — ієсія «Czas» — не буде мати часу розсіджувати жалі руского народа, позаяк она збере ся лише на те, щоби оба великі табори парламенту: автономний і сконфедерована німецька лівиця станули ще раз до «огневої проби» і будь-то змірили ся з собою. «Czas» негодуює відтак на нас, що ми посьміли пригадати правительству рівнодушність що до пекучих потреб руского народу і зажадали від него діл. Він каже навіть, що вже

все зроблено та що послідними часами польська більшість краєвого сойму понесла щедрі жертви в користь руского народу, жертви, перевищаючи навіть дійсні потреби. Розминувши ся в сей спосіб з правдою «Czas» радби вернути до тих добрих часів, коли інтелігенція руска і міщанство польщилось, а лише Мазур, кольоніст на Русі скоро рушив ся. Нині — каже «Czas» — сепаратизм в середних школах побільшає дуже скоро інтелігенцію руску з таких елементів, що ще вчера не відчували національної різниці. По сих виводах хвалить «Czas» руских послів державної ради, що они не держать ся «хвоста» централістичної правниці та що сим уратували в віденській парламенті достоїнство рускої справи, не пішовши в кавдинське ярмо протекції а сполучивши ся з автономною правницею. «Czas» і заручає нам, що сторонництво наше зискає небавом перевагу у внутрі краю, скоро лише не буде переліцтовувати других сторонництв в жаялах і постулятах. Часи переваги москвофілів минули. Юрчистий і звідтам вже не виходять змаганя, що стремілись на північ. Радикалізм ширить ся ся виправді грізно. Але, на щастє, проявила ся вже між духовенством реакція проти сеї пошести. Все буде добре — каже «Czas» — наколи лише рускі послы витривають при правниці і не приймуть ся за агітацію, до якої зазивав їх — «Руслан». Одно ще не подобає ся краківському менторові, іменно те, що рускі послы жадають за все, що зробили, заплати.

Przegląd, яко орган подільської шляхти, думає, що всі ті оскорби прав руского народу, які навели ми в зазиві до руских послів, суть «дрібні». Оскорби ті не можна виводити яко багтерії проти правительства. Причини до з'їзду руских послів нема і мабуть лише якісь внутрішні рускі непорозуміння спонукали редакцію нашу до поставленя жаданя, щоби рускі послы засіли до ради над тими квестіями враз з послами словінськими і дальматинськими.

«Słowo Polskie», навівши статю нашу, догадалось, що рускі послы з гори задумали перейти в опозицію, а тепер для сего звороту шукують лише за покришкою.

Праска Politik в кінці коментує наш зазив до руских послів в такий спосіб. «Артикул «Руслана» з покликом до руских послів маємо перед собою. Він представляє ся сильним обжалованєм польської більшости соймової за те, що не виконано постулятів «фракції» Барвіньского. Органи більшости соймової не заведбають відповісти на се обжалованє приязної нам фракції. Як би се обжалованє виявилось оправданім, то на певно не заведбають они (ті органи?) все зробити, чим би можна успокоїти Русинів-народовців. За се ручить нам вже звісна політична обережність польских політиків, котрі на певно не допустять до того, щоби також і ся фракція руска, що доси ширю дбала о єужитє обох племен, не була змушена перейти в опозицію. Політики польскі запобігли би сему і в звичайних часах. А зроблять они се тим більше тепер, позаяк дальше роздробленє славянського табору в державній радї мало би найгірші наслідки».

Так віднеслась до нашого зазиву праса правниці парламентарної, посеред котрої то правниці від нової констеляції засіли і рускі послы. Читателі наші самі зможуть предметово осудити, о скілько прихильно праса приятелів наших політичних віднеслась до нас? Politik радить полякам обережно віднести ся до постулятів руских послів, але лише під усливєм, наколи обжалованє викаже ся оправданім. А праса польська? Она як-раз старає ся виказати, що се обжалованє не має основ, бо вже «все зроблено» бо вже «причесено жертви перевищаючи дійсні потреби руского народу», бо оскорби прав руского народу суть лише «дрібенькі» і т. д. Потверджує се і «Дьло», сказавши, що рускі послы хотять лише «демонструвати».

Ми вже в горі сказали, що не думаємо полемізувати з згаданими дневниками. А дійсна

Веснянки
прищипки, утробяні плями вигубляє успішно
в дуже короткім часі, від давна випробований

Creme Iris
Д-ра Whytt'a
Ціна слоїка з привесом ужитя 80 гр.
Тільки правдиві з підписом Д-ра Whytt'a.

Головний склад в аптиці
164 197-?
Жигм. Рукера
під „Срібним Орлом“ у Львові.

причина, для якої здержуємось від полеміки, лежить в обставині, що згадані дневники а радше автори статей в тих дневниках або розминули ся з правдою по злій волі, або — просто сказавши — не мають докладного поняття, о що розходить ся?

І так не правдою є, мов би у нас вже все зроблено та щоби більшість краєвого сойму подала рускому народови щось таке, що би перевишало его дійсні потреби. Праса польска повинна була знати, що аві одної резолюції краєвого сойму, які запали на послідній сесії, центральне правительство не виконало. А не виконало оно ні одногосної майже ухвали що до заснованя руских паралельних клас при гімназії в Тернополи, ні одногосної ухвали що до іменованя лекторів руского язика на обох краєвих університетах, ні ухвали що до виконуваня язикових розпоряджень, виданих вже перед трицятьма роками в користь руского язика в прилюднім житю. Ми надіялись, що польска праса зверне ся враз з нами проти центрального правительства в тій справі, дбаючи о повагу резолюцій соймових і скаже: рускі послы в праві, що уминають ся о те, що ім сойм галицький однодушно признав. Чейже всі ті постуляты всесторонно оправдані. Чейже на те витворилась в державній раді теперішня більшість, щоби перевести рівноправність всіх народів австрійських! Чейже почнемо сю рівноправність переводжувати поперід всего там, де поганий національний централізм німецький не стоить в дорозі справедливим змаганям народів до духового і національного розвою! Чейже принцип рівноправности піднесли ми в сегорічній адресі да трону! Чейже ми давно зірвали з негациєю Руси! Чейже ми стремимо безоблудно до солідарности славянської на основах повної справедливости! Чейже істория навчила нас не одного! Чейже в справах сих не будемо вічно ходити до віденьского війта і т. д.

Такої відповіді надіяли ся від органів прилюдної опинії польскої, іменно по з'їзді дневникарів в Празі, де всі ми зобовязались піддержувати себе взаємно чи то проти централізації язикової німецької, чи московскої, чи якої-небудь другої.

Ми здержуємось також від полеміки з тої причини що єсьмо пересвідчені, що рішаючі сфери польскі і парламентарної правиці зовсім инакше подивлять ся на з'їзд руских послів, як подивилась польска праса. Ми у Відні навчили ся серіознійше дивитись на нашу справу руско-польску, ніж краєві дневники, котрі ще не зуміли висвободити ся від деяких давних традицій. Ми у Відні віримо, що як самі не погодимось, то третій не помирить нас, а скорше буде заходитись коло того, щоби нас на свою користь поділити. Дятого з повним спокоєм виглядаємо з'їзду руских послів в Станиславові.

Вісти політичні.

Гр. Тун навязав вже з Чехами і Поляками переговори що до угорскої угоди, яка буде предложена парламентови. Посередництво прийняли на себе др. Кайцль і др. Єнджейович. Др. Кайцль явив ся 9. вересня на зборах ексекутивного комітету клубу молодоческого в Празі. Наради тривали від 3—8 години вечером. Передтим переговорював вже мін. Кайцль приватно

з пос. Енгльом і Герольдом. Після N. fr. Presse запала ухвала така, що чеські послы віднесуть ся до угодних предложень в повній солідарности з прочими клубами правиці. 10-го вересня з полудня відбула ся у Відні рада міністрів під проводом гр. Туна. Імовірно оба посередники здавали справу з своїх заходів.

Gazeta Narodowa з 11. вересня накликує ліве крило польского клубу до удержаня солідарности в теперішній критичній хвилі.

Праса чеська, а за нею віденьска, заговорила про можливість зміни кабінету. Др. Бернрайтер мав би уступити, позаяк єму не повелось приборкати обструкцію. По его уступленю, але ще не зараз, мав би податись до димісії др. Віттек, а теку его (міністра велізниць) мав би обняти др. Білинський. На місце гр. Білянда (просвіти) мав би прийти др. Бобжинський, на місце д-ра Бернрайтера (торговлі) др. Мілевський, посол і проф. політичної економії університету краківского. Віденьскі дневники, реєструючи сі вісти, додають, що они мабуть передчасні, але годять ся на уступлене д-ра Бернрайтера.

В справі Драйфуса доносять, що норій міністер війни Цурлінден переглянув вже акти процесу, але не рішив ся на его віднову. Акти процесу переглядає тепер міністер справедливости, Саррієн. Естергази, не маючи чистої совісти, утік з Франції мабуть до Лондону. Через якийсь час крив ся син Марса в покоях своєї любки, пані Пей.

Заворушення на Креті тривають дальше. Межи християнами а магометанами прийшло до нових кровавих стріч. Кандия збомбардована ескадрою англійскою. Джевад паша, начальник війск турецьких, велів своїм людям стати по стороні європейских полків. Взагалі на Креті розгорів ся новий огонь.

Сенат іспанський прийняв до відомости трактат мира з Америкою. В палаті посольській внесли карлісти, републиканці і консервативні діссиденти протест проти трактату і забавились в абстиненцію.

Цар російський видав рескрипт до генерал-адмірала чорноморскої фльоти, в котрім дякує за світлий стан фльоти і добрий устрій пристани в Севастополі.

Новинки.

— **Заупокойне Богослуженє** за душу кардинала Сильвестра відправлено в понеділок в церкві св. Георгія яко в сороковий день смерті. Соборну службу відправив о. митрат Білецький з крилошанами Пакишем і Лепким. Між вірними, що досить численно зібрали ся, бачили ми предсідателя «Нар. Дому», крилошанна Делькевича, сеніора Ставропіїї, д-ра Шараневича, пос. Вахнянина, д-ра Кулачковского з дирекцією і урядниками «Дністра» і др.

— **Заупокойне Богослуженє за душу цїсаревой Елисавети** відправить ся в церкві св. Георгія в вторник о 9½ годиві рано.

— **Послы рускі** внесли приватне обжалованє за обиду чести, поповнену редакцією «М. Литор-а» і «Галичанина».

— **Саскі і баварскі перли.** В деяких рїках європейских, іменно в Чехії, в Баварії і Саксонії знаходять ся скалки, в котрих роблять ся перли і що давнійше призбирувано в тих рїках навіть значне число великих і красних перел. Газети доносять, що скалки даючи перли задержали ся ще в декотрих потоках коло Гайдельберга, а в Баварії вилловлюють їх ще тепер, і ще найкрасні віддають баварскому пра-

вительству. В роках від 1869 до 1880 призбирано в Баварії перел за суму 6557 марок або річно за 548 марок (328 зр.) Правительство баварске старає ся тепер о то, щоби розмножити скалки, що дають перли. То само робить і саске правительство, котре тепер видало приказ, що в тих потоках, котрі впадають до білої Ельстери, не вільно збирати перел аж до 1901 р. Перлові скалки знаходять ся лиш в тих рїках і потоках, котрих вода не має в собі вапна. При сій нагоді розповідають німецькі газети, що в Баварії були перли річні в давних часах дійсним нещастем для тих людей, що жили понад рїками, де їх знаходжено. Лиш правительство мало тоді право збирати перли, і кожного, що без его позволеня збирав перли уважали за злодія та карали дуже строго. Під koniec 16. столїтя були вздовж тих рїк, де знаходили ся перли, поуставлювані шибениці на пострах для тих, що відвижились би самовільно збирати перли. Кого прихоплено при збираню перел, то або таки зараз его вішано, або за меншу кару відрубовано руку і виколовано очи. Саскі перли знаходять ся головне в притоках білої Ельстри. Тут в роках від 1859 до 1888 призбирано 4519 штук перел, а між тими і такі, що важили по 4 карати а мали вартість 150 марок (80 зр.). В дреденськїм музею знаходять ся цілі шнурки ельстерских дуже красних і дорогих перел.

— **Велика пляма на сонци.** На полуднево-всхіднім краю сонця показала ся тепер велика пляма, котра в промірі має 900 миль, а в середині его видко чорне ядро. Як звістно, має земля в своїм обємі 5.400 миль, отже ся пляма була би вдвоє більша. Се з'явнше буде тим цікавійше, коли пляма посує ся на середину сонця. Що суть плями на сонци, доси ще докладно не знає ся; є лиш здогад, що то суть великі перерви у верхних веретвах сонця, котрі мабуть горять і видають світло, а темне ядро під ними має бути сїдна внутрішня маса сонця. Плями на сонци можна иноді видіти і голім оком, але що світло сонця дуже разить, то треба дивити ся кріз обкопчене над свїчкою або яке иньше темне шкло.

Телеграмми.

Відень, 12 вересня. Ще в суботу вечером цїсар зі Шенбруну мав переїхати до бургу. Освітлено его особисті комнати в бургу і приготовано все для прийнятя, але лікарі вірадили і цїсар лишив ся в Шенбруні. Там остане цїсар через цілий час, аж до похоронів, не виїзджючи нікуди з замку.

Відень, 12. вересня. Похорони цїсаревой Елисавети відбудуть ся у Відні в суботу. Цїсар не поїде до Женеви по тіло цїсаревой.

Відень, 12. вересня. Архикнягиня Валерія, наймолодша донька цїсаря, прибула до Шенбруну. Від суботи вечером не опускає комнат свого болем зможеного батька.

Відень, 12. вересня. Цїсар зарядив 6 місячну двірську жалобу. З того два місяці призначені на найтяжшу жалобу 3. степені, два другі місяці на тяжку жалобу 2. степені, а решта звичайну жалобу. Вже вчера розказом армії заборонено капелям війсковим грати на публичних місцях і на забавах. Війско підчас маршу через улиці не буде уживати ані бубна ані трубки.

Відень, 12 вересня. По місті кружать неспокійні вісти про стан здоровля цїсаря. Над вечером ті вісти ставали чим раз грізнійші, хотїя півурядово старають ся їх ослабити. Цїсар має бути дуже пригноблений і мов зломаний страшним болем. Кажуть, що смерть сина одинака і наслідника трону не зробила була на него такого пригнобленого вражіння, як теперішня катастрофа.

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

приймає замовленя і посередничить в закупнї:

Світло церковне

впрост з фабрики Іа по 70 зр., Іаа по 64 зр. за 100 кїл. лосо фабрика.

Вино

в бочках о 135 літрах, а то Самородне почавши від 70 зр. за бочку лосо місце продукції.

Зі складів висилає: **КАВУ** по 5 кїл. послїлках почт. в цїні по: зр. 9-20, 10-20, 10-70, 11-0, а спеціальність по 12-20 франко
ВИНО в 5 кїл. барилках по зр. 3—, 3-70, 4-10, 4-90 франко. — 76—?

Артист.-літературні Новини

виходять книжками величини 5—7 печатних листів. Зміст: беллетристика і поезія, оригінальна і перекладана. Програма в заголовку: сильнійше уваглююване артистичного викінченя навіть найбільш тенденційних творів, — артизм у змісті і формі.

Кн. I. В. Щурат: «Мої Листи (поезії)». — Кн. II. Едґар По: Новелі (в перекладі Ів. Петрушевича).

Цїна книжки з пересилкою: 1 кор.; оздобно оправної 2 кор.

Видавець: М. Заячківський, Львів, улица Зибликевича, число 34.